

İŞKENCEYE VE
DİĞER ZALİMANE,
GAYRİİNSANİ
VEYA KÜÇÜLTÜCÜ
MUAMELE VEYA
CEZAYA KARŞI
BİRLEŞMİŞ
MİLLETLER
SÖZLEŐMESİNE
EK İHTİYARİ
PROTOKOL

OPPC

EK BÖLÜM

(Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 18/12/2002 tarih ve 57/199 sayılı kararı ile kabul edilmiş ve 22/7/2006 tarihinde yürürlüğe girmiŐtir)

AT

BAŞLANGIÇ

Bu Protokol'ün Taraf Devletler,¹⁰⁸

İşkence ve diğer zalimane, insanlıkdışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezanın yasaklanmış bulunduğunu ve insan haklarının ağır/(ciddi) ihlallerini oluşturduğunu yeniden vurgulayarak, İşkenceye ve Diğer Zalimane, insanlıkdışı ya da Aşağılayıcı Muamele ya da Cezaya Karşı Sözleşmenin (bundan böyle, “Sözleşme” olarak anılacaktır) öngördüğü amaçları gerçekleştirmek ve özgürlüklerinden yoksun bırakılan kişilerin işkenceye ve diğer zalimane, insanlıkdışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezaya karşı korunmalarını güçlendirebilmek için başkaca önlemlerin alınmasının gerekli bulunduğuna kani olarak,

Sözleşme Madde 2 ve 16 hükümlerinin, her bir Taraf Devleti, kendi yargı yetki alanı içindeki herhangi bir yerde/(ülkede), işkence ve diğer zalimane, insanlıkdışı ya da aşağılayıcı muamele ya da ceza teşkil eden tasarrufları engellemek için etkin önlemler almakla yükümlü tuttuğunu yeniden hatırlatarak,

Bu maddelerin uygulanmasının Devletlerin en önde gelen sorumlulukları olduğunu; özgürlüklerinden yoksun bırakılarak alıkonulan kişilerin korunmalarını güçlendirmenin ve bu kişilerin insan haklarına tam olarak saygı gösterilmesinin herkesin üzerine/(payına) düşen ortak bir sorumluluk teşkil ettiğini ve icrai/(uygulama) yetkilerini haiz uluslararası organların, ulusal önlemleri tamamladığını ve sağlamlaştırdığını, tespit ederek, İşkencenin ve diğer zalimane, insanlıkdışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezanın etkili şekilde önlenmesi hususunun, eğitimi ve çeşitli yasal yönetsel yargısal ve diğer önlemlerin bir bileşimini gerektirdiğini yeniden hatırlatarak,

Dünya İnsan Hakları Konferansının, İşkencenin ortadan kaldırılmasına yönelik gayretlerin, önce ve en başta gelen unsur olarak, bunun önlenmesi üzerinde odaklanılması gereğini açıkça ilan ettiğini ve Sözleşmenin, kişilerin alıkonulma yerlerinin düzenli biçimde ziyaret edilmesi şeklindeki bir önleyici sistemin kurulmasını amaçlayan bir seçmeli protokolünün kabul edilmesi için çağrıda bulunduğunu da yeniden hatırlatarak,

Özgürlüklerinden yoksun bırakılan kişilerin işkenceye ve diğer zalimane, insanlıkdışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezaya karşı korunmalarının, kişilerin alıkonulma yerlerine düzenli şekilde ziyaretler yapılmasına dayanan, yargısal olmayan önleyici nitelikli yöntemler/(araçlar) ile güçlendirilebileceğine kani olarak, Aşağıdaki hükümlerde anlaşmışlardır:

BÖLÜM I. Genel İlkeler

Madde 1

Bu Protokolün amacı, İşkencenin ve diğer zalimane, insanlıkdışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezanın önlenmesi amacıyla, özgürlüklerinden yoksun bırakılan kişilerin alıkonuldukları yerlere bağımsız uluslararası ve ulusal organlar/(kuruluşlar) tarafından gerçekleştirilecek olan bir düzenli ziyaretler sistemini kurmaktır.

Madde 2

1. İşkenceye Karşı Komitenin, bir “İşkencenin ve Diğer Zalimane, İnsanlıkdışı ya da Aşağılayıcı Muamele ya da Cezanın Önlenmesi Alt Komitesi” (bundan böyle, “Önleme Alt Komitesi” olarak anılacaktır) kurulacaktır ve bu AltKomite, bu Protokolde düzenlenen görevleri/(işlevleri) yerine getirecektir. 2. Önleme Alt Komitesi, Birleşmiş Milletler Şartı çerçevesi içinde çalışmalarını yürütecektir ve bu Şartta yer alan amaçların ve ilkelere yanı sıra, özgürlüklerinden yoksun bırakılan kişilere yapılacak muameleye ilişkin Birleşmiş Milletler normlarını (da) kendisine rehber alacaktır. 3. Aynı şekilde, Önleme Alt Komitesi, gizlilik, tarafsızlık, seçici olma, evrensellik ve nesnellik/ (objektiflik) ilkelerini de kendisine rehber alacaktır. 4. Önleme Alt Komitesi ve Taraf Devletler, bu Protokolün uygulanmasında işbirliği yapacaklardır.

Madde 3

Her Taraf Devlet, İşkencenin ve diğer zalimane, insanlıkdışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezanın önlenmesi için ulusal düzeyde bir ya da daha fazla sayıda organ kuracak, atayacak ya da (var olanları) muhafaza edecektir/(koruyacaktır); (bundan böyle, “ulusal önleyici mekanizma” olarak anılacaktır).

¹⁰⁸ Ekte yer alan OPCAT metni, söz konusu protokolün resmi olmayan çevirisidir.

Madde 4

Her Taraf Devlet, bu Protokol uyarınca, ister bir kamusal makamca verilen bir emir üzerine isterse de bu kamusal makamın tahrikiyle ya da rızası yahut onayı ile olsun özgürlüklerinden yoksun bırakılmış ya da bırakılabilecek olan kişilerin alıkonuldukları kendi yargı yetki alanı ve kontrolü altındaki herhangi bir yerin (bundan böyle, “alıkonulma yerleri” olarak anılacaktır), Madde 2 ve 3’de anılan mekanizmalar tarafından ziyaret edilmesine izin verecektir. Bu ziyaretler, gerekli olması halinde, söz konusu kişilerin işkenceye ve diğer zalimane, insanlıkdışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezaya karşı korunmalarını güçlendirmek amacıyla yapılacaktır.

Bu Protokolün amaçları bakımından özgürlükten yoksun bırakma terimi, bir kişinin, herhangi bir biçimde (gözetli/tutuklu olarak) alıkonulması ya da hapsedilmesi yahut herhangi bir yargısal, idari ya da başkaca bir makamın emri üzerine bu kişinin tutulduğu yeri dilediği zaman terk etmesine izin verilmediği bir kamusal ya da özel gözetli yerlerine konulması/ (yerleştirilmesi) anlamına gelmektedir.

BÖLÜM II. Önleme Alt Komitesi

Madde 5

1. Önleme Alt Komitesi, on üyeden oluşacaktır. Bu Protokole ilişkin olarak onbeşinci onaylama ya da katılmadan sonra, Önleme Alt Komitesinin üye sayısı yirmibeşe çıkarılacaktır. 2. Önleme Alt Komitesi üyeleri yüksek ahlaklı özellikle ceza hukuku, hapisane ve polis yönetimi ya da özgürlüklerinden yoksun bırakılmış kişilere yönelik muameleye ilişkin alanlarda mesleki deneyimini kanıtlamış kişiler arasından seçilir. 3. Önleme Alt Komitesi kompozisyonunda, eşitlikçi/(adil) coğrafi dağılım ve farklı uygarlık biçimlerinin ve Taraf Devletlerin hukuk sistemlerinin temsil edilmesi esaslarına gereken özen gösterilecektir. 4. Bu kompozisyonda ayrıca, eşitlik ve ayrımcılık yapılmaması ilkeleleri temelinde, cinsiyetlerin dengeli temsili hususu da dikkate alınacaktır. 5. Önleme Alt Komitesinde aynı Devletin vatandaşı olan iki üye bulunamaz. 6. Önleme Alt Komitesi üyeleri, kişisel sıfatlarıyla hizmet göreceklerdir; bağımsız ve tarafsız olacaklardır ve Önleme

Alt Komitesine etkili biçimde hizmet sunmaya amade/ (elverişli konumda) olacaklardır.

Madde 6

Her Taraf Devlet, bu Maddenin 2. paragrafı uyarınca, Madde 5’de belirtilen niteliklere sahip ve aranan gerekleri taşıyan en çok iki kişiyi aday gösterebilir ve bunu yaparken, adayların niteliklerine/ (vasıflarına) ilişkin ayrıntılı bilgiyi de sunacaktır.

2. (a) Adaylar, bu Protokole Taraf bir Devletin vatandaşlığına sahip olacaklardır. (b) Bu iki adaydan en az biri, aday gösteren Taraf Devletin vatandaşlığına sahip olacaktır. (c) Bir Taraf Devletin ikiden daha fazla vatandaşı aday gösterilmeyecektir. (d) Bir Taraf Devlet diğer Taraf Devletin bir vatandaşını aday olarak göstermeden önce, o Taraf Devletin buna rızasını arayacak/ (isteyecek) ve alacaktır.

3. Seçimlerin yapılacağı Taraf Devletler toplantısı tarihinden en az beş ay önce, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Taraf Devletlere göndereceği bir mektupla, onları üç ay içinde adaylarını sunmaya davet edecektir. Genel Sekreter, bu şekilde aday gösterilen bütün kişilerin alfabetik sıralı bir listesini, bu kişileri aday gösteren Taraf Devletleri de belirtmek suretiyle hazırlayıp sunacaktır.

Madde 7

1. Önleme Alt Komitesi üyeleri, aşağıdaki yöntem izlenerek seçileceklerdir: (a) Önce, bu Protokolün 5. Maddesinde aranan gereklerin ve ölçütlerin karşılanıyor olması dikkate alınacaktır; (b) İlk seçim, bu Protokolün yürürlüğe girmesinden sonra en geç altı ay içinde/(altı aydan daha geç olmaksızın) yapılacaktır. (c) Taraf Devletler, Önleme Alt Komitesi üyelerini gizli oyla seçeceklerdir. (d) Önleme Alt Komitesi üyelerinin seçimleri, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri tarafından toplanacak olup iki yılda bir yapılacak olan Taraf Devletler toplantısında yapılacaktır. Taraf Devletlerin üçte ikisinin toplanma yeter sayısını oluşturacağı bu toplantılarda, en yüksek sayıda oyu alan ve oylamada hazır bulunan ve oy kullanan Taraf Devletler temsilcileri oylarının mutlak çoğunluğunu elde eden kişiler Önleme Alt Komitesine seçilmiş olacaklardır.

2. Seçim süreci sırasında, bir Taraf Devlet vatandaşı iki kişi Önleme Alt Komitesine üye olarak hizmet

edebilecek bir duruma gelecek olursa, bunlardan daha fazla sayıda oyu alan aday, Önleme Alt Komitesine üye olarak hizmet sunacaktır. Aynı vatandaşlığa sahip adayların eşit sayıda oy almaları halinde, aşağıdaki usul uygulanacaktır: Bunlardan sadece biri vatandaşı bulunduğu Taraf Devletçe aday gösterilmiş olduğu takdirde, vatandaş olan o kişi Önleme Alt Komitesine üye olarak hizmet edecektir; Her iki aday da vatandaşı buldukları Taraf Devletçe aday gösterilmiş oldukları takdirde, bu vatandaşlardan hangisinin üye olacağını belirlemek için ayrı bir gizli oylama yapılacaktır; Her iki aday da vatandaşı bulunmadıkları Taraf Devletçe aday gösterilmiş oldukları takdirde, bu adaylardan hangisinin üye olacağını belirlemek için ayrı bir gizli oylama yapılacaktır.

Madde 8

Önleme Alt Komitesinin bir üyesi ölür ya da istifa eder ise, ya da herhangi bir sebeple görevlerini ifa edemeyecek hale gelirse, o üyeyi aday gösteren Taraf Devlet, çeşitli uzmanlık alanları arasında uygun bir denge sağlanması ihtiyacını dikkate alarak, (ve) Taraf Devletler çoğunluğunun onaylamasına tabi olmak kaydıyla, Madde 5'de düzenlenen niteliklere sahip ve aranan gerekleri karşılamaya ehil/ (yeterli) bir başka kişiyi, bir sonraki Taraf Devletler toplantısına dek hizmet görmek üzere, aday olarak gösterecektir. Taraf Devletlerin yarısı ya da daha fazlası. teklif edilen atamaya ilişkin olarak Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri tarafından bilgilendirilmelerinin ardından altı hafta içinde bu hususta olumsuz yanıt vermiş olmadıkça. söz konusu onay verilmiş addedilecektir.

Madde 10

Önleme Alt Komitesi kendi görevlerini iki yıllık bir süre için seçecektir. Bunlar yeniden seçilebilirler.

Önleme Alt Komitesi, kendi usul kurallarını hazırlayacaktır. Bu kurallar diğer hususların yanı sıra, şunları da düzenleyecektir: (a) Üyelerin yarısından bir fazlası toplanma yeter sayısı oluşturacaktır; Önleme Alt Komitesinin kararları (oylamada) hazır bulunan üyelerin çoğunluk oyu ile alınacaktır; (c) Önleme Alt Komitesi toplantıları kapalı olacaktır.

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Önleme Alt Komitesinin ilk toplantısını toplantıya çağıracaktır. Bu

ilk toplantıdan sonra Önleme Alt Komitesi kendi usul kurallarında öngörülen zamanlarda toplanacaktır. Önleme Alt Komitesi ve İşkenceye Karşı Komite kendi oturumlarını yılda en az bir kez eş zamanlı olarak yapacaktır.

BÖLÜM III. Önleme Alt Komitesinin Yetkisi

Madde 11

Önleme Alt Komitesi: (a) Madde 4'de anılan yerleri ziyaret edecek ve özgürlüklerinden yoksun bırakılan kişilerin işkenceye ve diğer zalimane, insanlıkdışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezaya karşı korunmasına ilişkin olarak Taraf Devletlere tavsiyelerde bulunacaktır; (b) Ulusal önleyici mekanizmalar bağlamında: (i) Gerekli olduğu zaman, bunların kurulmasında Taraf Devletlere danışmanlık yapacak ve yardım edecektir; (ii) Ulusal önleyici mekanizmalar ile, gerekli ise gizlilik/ (mahremiyet) ilkesine uygun olarak, doğrudan irtibatı/ (teması) sürdürecektir ve bunların kapasitelerini/ (yeterliliklerini) güçlendirmek amacıyla onlara eğitim ve teknik yardım önerecektir; (iii) Özgürlüklerinden yoksun bırakılan kişilerin işkenceye ve diğer zalimane. insanlıkdışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezaya karşı korunmalarını güçlendirmek için gereken ihtiyaçların ve araçlarını (yöntemlerin) değerlendirilmesinde onlara danışmanlık yapacak ve yardım edecektir; (iv) İşkencenin ve diğer zalimane, insanlıkdışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezanın önlenmesinde ulusal önleyici mekanizmaların kapasite ve yetkisinin güçlendirilmesi amacıyla, Taraf Devletlere tavsiyelerde bulunacak ve tespitlerini/ (gözlemlerini) sunacaktır; (c) Genel olarak işkencenin önlenmesi için, Birleşmiş Milletlerin konuyla ilgili organları ve mekanizmalarıyla ve bunların yanı sıra, kişilerin işkenceye ve diğer zalimane, insanlıkdışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezaya karşı korunmalarını güçlendirmeye yönelik olarak çalışan/ (faaliyet gösteren) uluslararası, bölgesel ve ulusal kuruluşlar ve örgütler ile işbirliği yapacaktır.

Madde 12

Önleme Alt Komitesini, Madde 11'de düzenlenen yetkilerine uygun tasarrufla bulunmaya muktedir kılmak amacıyla, Taraf Devletler: Önleme Alt Komitesini kendi ülkelerine almayı (girmesini kabul etmeyi) ve bu

Protokol Madde 4'de tanımlanmış olan alıkonulma yerlerine girmesine izin vermeyi;

Özgürlüklerinden yoksun bırakılan kişilerin işkenceye ve diğer zalimane, insanlıkdışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezaya karşı korunmalarını güçlendirmek amacıyla ihtiyaç duyulan hususları ve alınması gerekli önlemleri değerlendirmek üzere Önleme Alt Komitesi tarafından talep edilebilecek konuyla ilgili bütün bilgiyi sağlamayı; Önleme Alt Komitesi ile ulusal önleyici mekanizmalar arasındaki temasları/ (irtibat kurulmasını) teşvik etmeyi ve kolaylaştırmayı; Önleme Alt Komitesinin tavsiyelerini incelemeyi ve olası(mümkün) uygulama önlemleri hakkında Önleme Alt Komitesi ile diyaloga girmeyi; taahhüt ederler.

Madde 13

1. Önleme Alt Komitesi, Madde 11'de düzenlenen yetkilerinin gereklerini yerine getirmek amacıyla Taraf Devletlere yapacağı düzenli/(olağan) ziyaretlere ilişkin olarak, birincisi kura çekmek yoluyla belirlenecek olan, bir programı tespit edecektir.

2. Görüşmelerden/(istişarelerden) sonra, Önleme Alt Komitesi (ziyaret) programlarına ilişkin olarak, Taraf Devletlerin, gecikmeksizin, gerçekleştirilecek bu ziyaretler için gerekli pratik düzenlemeleri yapabilmelerine olanak tanımak amacıyla, Taraf Devletlere bildirimde bulunacaktır.

3. Ziyaretler, Önleme Alt Komitesinin en az iki üyesi tarafından yürütülecektir. Bu üyelere, ihtiyaç duyulduğu takdirde, bu Protokol ün kapsadığı alanlarda mesleki deneyime ve bilgiye sahip bulunan ve Taraf Devletler, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği Ofisi ve Birleşmiş Milletler Suçun Önlenmesi Uluslararası Merkezi tarafından getirilen öneriler temelinde hazırlanan bir uzmanlar isim listesi içinden seçilecek olan uzmanlar eşlik edebilecektir. Söz konusu isim listesinin hazırlanmasında, ilgili Taraf Devletler, en fazla beş ulusal uzman önereceklerdir. İlgili Taraf Devlet, belli bir uzmanın bu ziyarette yer almasına itirazda bulunabilir; böyle bir itiraz üzerine Önleme Alt Komitesi bir başka uzmanı önerecektir.

4. Önleme Alt Komitesi uygun/(gerekli) gördüğü takdirde, olağan(düzenli) bir ziyaretin ardından kısa bir izleme ziyareti yapmayı (da) teklif edebilir.

Madde 14

1. Önleme Alt Komitesini, yetkilerinin gereklerini yerine getirmeye muktedir kılmak amacıyla, bu Protokolün Taraf Devletler, Önleme Alt Komitesine: Madde 4'de tanımlanan alıkonulma yerlerinde özgürlüklerinden yoksun bırakılarak tutulan kişilerin sayısına ve bunun yanı sıra, alıkonulma yerlerinin sayısına ve nerede olduğuna dair bütün bilgiyi sınırsız şekilde edinebilmesini; Bu durumdaki kişilere yapılan muameleye ve bunun yanı sıra bu kişilerin alıkonulma koşullarına dair bütün bilgiyi sınırsız şekilde edinebilmesini; Aşağıdaki paragraf 2 hükmü saklı kalarak, bütün alıkonulma yerlerine ve bu yerlerin eklenti ve bölümlerine sınırsız şekilde girebilmesini; Özgürlüklerinden yoksun bırakılan kişilerle tanık/(bir başka kişi) olmaksızın şahsen/(bizzat) yahut gerekli görüldüğünde bir çevirmen bulundurarak ve ayrıca, Önleme Alt Komitesinin konuya ilişkin olarak bilgi sağlayabileceği kanaatine vardığı herhangi bir başka kişi ile, özel görüşme yapabilmeye olanağına sahip olmasını; Ziyaret etmek istediği yerleri ve görüşme yapmak istediği kişileri seçme/(belirleme) özgürlüğüne sahip olmasını; sağlamayı/(tanımayı) taahhüt ederler.

2. Kişilerin alıkonuldukları belli bir yerin ziyaret edilmesine karşı itiraz sadece, böyle bir ziyaretin gerçekleştirilmesini geçici olarak engelleyecek olan ve ziyaret edilecek yerde ulusal savunma, kamu emniyeti, doğal afet ya da düzenin ciddi biçimde bozulması gerekçelerine dayanan acil ve zorunlu sebepler bulunduğu ileri sürülerek yapılabilir. Bu gibi ilan edilmiş bir olağanüstü halin/(durumun) mevcudiyeti, bir ziyaretin yapılmasına itiraz etmenin bir gerekçesi olarak bir Taraf Devlet tarafından ileri sürülemeyecektir.

Madde 15

Hiçbir makam ya da (kamu) görevli(s)i, ister doğru ister yanlış olsun herhangi bir bilgiyi Önleme Alt Komitesine ve onun heyetlerine iletmış oldukları için herhangi bir kişiye ya da örgüte karşı herhangi bir yaptırım/(ceza) uygulanması emrini vermeyecek, yaptırım uygulamayacak, buna izin vermeyecek ya da tolerans göstermeyecektir ve böyle bir kişi ya da örgüt, başka herhangi bir şekilde (de) zarara maruz bırakılmayacaktır.

Madde 16

1. Öleme Alt Komitesi, tavsiyelerini ve tespitlerini gizlilik ilkesine tabi olarak Taraf Devlete ve eğer uygun ise, ulusal önleyici mekanizmaya iletacaktır.

2. Öleme Alt Komitesi raporunu, ilgili Taraf Devletin yorumlarıyla birlikte, o Taraf Devlet tarafından bunu yapmasının talep edildiği her zaman, yayınlacaktır. Eğer o Taraf Devlet söz konusu raporun bir bölümünü alenileştirirse, Öleme Alt Komitesi, o raporun tamamını ya da bir bölümünü yayınlabilir. Bununla birlikte, ilgili kişinin açık rızası bulunmadıkça kişisel (kişiye özel) hiçbir bilgi yayınlanmayacaktır.

3. Öleme Alt Komitesi, faaliyetleri hakkındaki bir aleni yıllık raporu İşkenceye Karşı Komiteye sunacaktır. Taraf Devlet, Madde 12 ve 14 hükümleri uyarınca Öleme Alt Komitesi ile işbirliği yapmayı, yahut Öleme Alt Komitesinin tavsiyeleri ışığında durumu iyileştirecek önlemler almayı reddederse, Öleme Alt Komitesinin talebi üzerine İşkenceye Karşı Komite, bu Taraf Devlete görüşlerini sunma fırsatı/(olanağı) tanınmasının ardından, o konu hakkında bir kamuya açıklama/("a public statement") yapmaya yahut Öleme Alt Komitesinin raporunu yayınlanmaya üyelerinin çoğunluğu ile karar verebilir.

BÖLÜM IV. Ulusal Öleme Mekanizması/ Mekanizmaları

Madde 17

Her Taraf Devlet, bu Protokol'ün yürürlüğe girmesinin yahut bu Protokolü onaylamasının ya da Protokole katılmasının ardından en geç bir yılda, ulusal düzeyde işkencenin önlenmesi için bir ya da daha fazla sayıda bağımsız ulusal önleyici mekanizmaları kuracak, görevlendirecek ya da (olanları) muhafaza edecektir/(koruyacaktır). Bu Protokol'ün hükümleriyle uygun nitelikte olmaları halinde, merkezî olmayan birimlerce kurulan mekanizmalar işbu Protokol'ün amaçları bakımından ulusal önleyici mekanizmalar olarak görevlendirilebilirler.

Madde 18

1. Taraf Devletler, ulusal önleyici mekanizmaların görev/(işlev) yönünden bağımsızlığını ve bunun yanı sıra bunların personelinin bağımsızlığını güvence altına alacaklardır.

2. Taraf Devletler, ulusal önleyici mekanizmadaki uzmanların gereken yeterliliğe/(niteliklere/capabilities) ve mesleki bilgiye sahip bulunmalarını temin etmek üzere gerekli önlemleri alacaklardır. Taraf Devletler, (ulusal önleyici mekanizmaların kompozisyonunda) cinsiyet açısından dengeli bir dağılım olmasına ve ülkedeki etnik ve azınlık grupların uygun/(yeterli) şekilde temsil edilmesine çaba göstereceklerdir.

3. Taraf Devletler, ulusal önleyici mekanizmaların görev/(işlev) görebilmesi için gerekli kaynakları sağlamayı taahhüt ederler.

4. Ulusal önleyici mekanizmalar kurulurken, Taraf Devletler, insan haklarının geliştirilmesi ve korunması için ulusal kurumların statüsüne dair ilkelere gereken önemi vereceklerdir.

Madde 19

Ulusal önleyici mekanizmalara, bir asgari standart olarak: Madde 4'de tanımlandığı şekilde, alıkonulma yerlerinde özgürlüklerinden yoksun bırakılan kişilere yapılan muameleyi, eğer gerekiyorsa, bu kişilerin işkenceye ve diğer zalimane, insanlıkdışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezaya karşı korunmalarını güçlendirmek amacıyla, düzenli biçimde incelemeleri; Birleşmiş Milletlerin konuyla ilgili normlarını dikkate alarak, özgürlüklerinden yoksun bırakılan kişilere yapılan muamelelerin ve koşullarının iyileştirilmesi amacıyla ve işkence ve diğer zalimane, insanlıkdışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezayı önlemek amacıyla ilgili makamlara tavsiyelerde bulunmaları; Mevcut ya da tasarı halindeki mevzuata ilişkin olarak önerilerini ve tespitlerini (gözlemlerini) sunmaları, yetkisi tanınacaktır / (verilecektir).

Madde 20

Ulusal önleyici mekanizmaları yetkilerinin gereklerini yerine getirmeye muktedir kılmak amacıyla, bu Protokol'e Taraf Devletler, ulusal önleyici mekanizmalara:

(a) Madde 4'de tanımlanan alıkonulma yerlerinde özgürlüklerinden yoksun bırakılarak tutulan kişilerin sayısına ve bunun yanı sıra, alıkonulma yerlerinin sayısına ve nerede olduğuna dair bütün bilgiyi edinebilmesini;

(b) Bu durumdaki kişilere yapılan muameleye ve bunun yanı sıra bu kişilerin alıkonulma koşullarına dair bütün bilgiyi edinebilmesini;

(c) Bütün alıkonulma yerlerine ve bu yerlerin eklenti ve bölümlerine girebilmesini;

(d) Özgürlüklerinden yoksun bırakılan kişilerle, tanıyıcı/(bir başka kişi) olmaksızın, şahsen/(bizzat) yahut gerekli görüldüğünde bir çevirmen bulundurarak ve ayrıca, ulusal önleme mekanizmasının konuya ilişkin olarak bilgi sağlayabileceği kanaatine vardığı herhangi bir başka kişi ile, özel görüşme yapabilmeye olanağına sahip olmasını;

(e) Ziyaret etmek istediği yerleri ve görüşme yapmak istediği kişileri seçme/(belirleme) özgürlüğüne sahip olmasını;

(f) Önleme Alt Komitesi ile temas/(irtibat) halinde olma, ona bilgi iletme ve onunla görüşme hakkına sahip olmasını, sağlamayı/(tanımayı) taahhüt ederler.

Madde 21

1. Hiçbir makam ya da (kamu) görevli(sı), ister doğru ister yanlış olsun herhangi bir bilgiyi ulusal önleme mekanizmasına iletmemiş oldukları için herhangi bir kişiye ya da örgüte karşı herhangi bir yaptırım/(ceza) uygulanması emrini vermeyecek, yaptırım uygulamayacak, buna izin vermeyecek ya da tolerans göstermeyecektir ve böyle bir kişi ya da örgüt, başka herhangi bir şekilde (de) zarara maruz bırakılmayacaktır.

2. Ulusal önleme mekanizması tarafından toplanan gizli/(mahrem) bilgi, özel/(saklı tutulacak) veri muamelesi görecektir. İlgili kişinin açık rızası bulunmadıkça kişisel (kişiye özel) hiçbir bilgi yayınlanmayacaktır.

Madde 22

İlgili Taraf Devletin yetkili makamları, ulusal önleme mekanizmasının tavsiyelerini inceleyecek ve olası/(mümkün) uygulama önlemleri hakkında ulusal önleme mekanizması ile diyaloga girecektir.

Madde 23

Bu Protokole Taraf Devletler, ulusal önleme mekanizmalarının hazırlayacağı yıllık raporları yayınlamayı ve dağıtımını temin etmeyi taahhüt ederler.

BÖLÜM V. Beyan

Madde 24

1. Onaylama üzerine Taraf Devletler, bu Protokolün III. Bölümü yahut IV. Bölümü çerçevesindeki yükümlüklerini uygulamayı ertelediklerine dair bir beyanda bulunabilirler. 2. Bu erteleme, azami üç yıllık bir süre için geçerli olacaktır. Taraf Devletçe usulüne göre yapılan sunumların ardından ve Önleme Alt Komitesi ile istişarede bulunduktan sonra, İşkenceye Karşı Komite, söz konusu süreyi bir ek iki yıl için uzatabilir.

BÖLÜM VI. Mali Hükümler

Madde 25

1. Bu Protokolün uygulanmasında Önleme Alt Komitesinin yaptığı harcamalar Birleşmiş Milletler tarafından karşılanacaktır.

2. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, Önleme Alt Komitesinin bu Protokol çerçevesindeki görevlerini etkili biçimde yerine getirebilmesi için gereken personeli ve olanakları sağlayacaktır.

Madde 26

1. Bir Taraf Devlete yaptığı bir ziyaretin ardından Önleme Alt Komitesi tarafından verilen tavsiyelerin uygulanmasına ve bunun yanı sıra, ulusal önleme mekanizmalarının eğitim programlarına mali yardımda bulunmak üzere, Birleşmiş Milletlerin mali konulara ilişkin düzenlemeleri ve kuralları uyarınca yönetilecek olan bir Özel Fon, Genel Kurulun konuya ilişkin usullerine uygun olarak kurulacaktır.

2. Bu Özel Fon, Hükümetler, hükümetlerarası ve hükümetlerdışı örgütler ve diğer özel ya da kamusal kuruluşlar tarafından yapılabilecek gönüllü katkılar yoluyla finanse edilebilir.

BÖLÜM VI. Son Hükümler

Madde 27

1. Bu Protokol, Sözleşmeyi imzalamış bulunan herhangi bir Devletin imzalamasına açıktır.

2. Bu Protokol, Sözleşmeyi onaylamış ya da Sözleşmeye katılmış herhangi bir Devletin onaylamasına tabidir. Onaylama belgeleri, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine depo edilecektir.

3. Bu Protokol, Sözleşmeyi onaylamış ya da Sözleşmeye katılmış bulunan herhangi bir Devletin katılmasına açık olacaktır.

4. Katılma işlemi, bir katılma belgesinin Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine depo edilmesi ile işlerlik/(yürürlük) kazanacaktır.

5. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, bu Protokolü imzalamış ya da Protokol'e katılmış bulunan bütün Devletleri, her bir onay ya da katılma belgesinin depo edilmesi hususunda bilgilendirecektir.

Madde 28

1. Bu Protokol, yirminci onay ya da katılma belgesinin Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine depo edilmesi tarihinden sonraki otuzuncu gün yürürlüğe girecektir.

2. Yirminci onay ya da katılma belgesinin Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine depo edilmesinden sonra bu Protokolü onaylayan ya da bu Protokole katılan her bir Devlet bakımından, bu Protokol, kendi onay ya da katılma belgesini depo etmesi tarihinden sonraki otuzuncu gün yürürlüğe girecektir.

Madde 29

Bu Protokolün hükümleri, hiçbir sınırlama ya da istisna olmaksızın federal Devletlerin her bölgesinde uygulanacaktır.

Madde 30

Bu Protokole hiçbir çekince konulmayacaktır.

Madde 31

Bu Protokolün hükümleri, (kişilerin) alıkonulma yerlerinin ziyaret edilmesine ilişkin bir sistemi kurumsallaştıran herhangi bir bölgesel sözleşme çerçevesinde Taraf Devletlerin üstlendikleri yükümlülükleri etkilemeyecektir/(bertaraf etmeyecektir). Önleme Alt Komitesi ve bu tür bölgesel sözleşmeler çerçevesinde kurulan organlar aynı konulu mükerrer işlemlerden/(çift işlem yapılmasından) kaçınmak ve bu Protokolün amaçlarını

etkin şekilde iletirmek amacıyla, istişarede bulunma ve işbirliği yapma hususunda teşvik edilmektedirler.

Madde 32

Bu Protokolün hükümleri, 12 Ağustos 1949 tarihli dört adet Cenevre Sözleşmelerine ve bu Sözleşmelerin 8 Haziran 1977 tarihli Ek Protokollerine Taraf olan Devletlerin üstlendikleri yükümlülükleri; yahut herhangi bir Taraf Devletin kullanabileceği olduğu, uluslararası insancıl hukukun kapsamına girmeyen durumlarda, kişilerin alıkonuldukları yerleri ziyaret etmesi için Uluslararası Kızıl Haç Komitesi'ne izin vermesi olanağını etkilemeyecektir/(bertaraf etmeyecektir).

Madde 33

1. Herhangi bir Taraf Devlet, yapılan işlem konusunda bu Protokole ve Sözleşmeye Taraf diğer Devletleri bilahare bilgilendirecek olan Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine yazılı bir bildirimde bulunarak, bu Protokol ile bağlı bulunuşunu her zaman feshedebilir. Bu fesih, söz konusu bildirim Gen. Sekreter tarafından alınması tarihinden bir yıl sonra işlerlik/(yürürlük) kazanacaktır.

2. Böyle bir fesih, bu feshin yürürlüğe girmesi tarihinden önce vuku bulan herhangi bir tasarruf/ (eylem) ya da durum bakımından, yahut ilgili o Taraf Devlet hakkında Önleme Alt Komitesinin karara bağladığı ya da bağlayabilecek olduğu tasarruflar/(eylemler) bakımından Taraf Devletin bu Protokol çerçevesindeki yükümlülüklerinden sıyrılması/(kurtulması) sonucunu doğurmayacaktır ve söz konusu feshin yürürlüğe girmesi tarihinden önce Önleme Alt Komitesi tarafından halen/ (zaten) incelenmekte olan herhangi bir meselenin incelenmesinin sürdürülmesine herhangi bir biçimde hâl getirmeyecektir.

3. Taraf Devlet bakımından feshin yürürlük kazandığı tarihten sonra, Önleme Alt Komitesi. o Devlete ilişkin herhangi bir yeni meseleyi incelemeye başlamayacaktır.

Madde 34

Bu Protokole Taraf herhangi bir Devlet bir değişiklik teklifinde bulunabilir ve bu teklifi Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine verebilir. Genel Sekreter bunun üzerine, bu değişiklik teklifini, bu teklifin değerlendirilmesini

rilmesi ve oya konulması amacıyla bir Taraf Devletler konferansı toplanmasını isteyip istemedikleri hususunu bildirmelerine dair bir taleple birlikte, bu Protokole Taraf Devletlere iletilecektir. Bu ileti tarihinden itibaren dört ay içinde Taraf Devletlerin en az üçte birinin böyle bir konferansın toplanmasından yana olmaları halinde, Genel Sekreter, Birleşmiş Milletler himayesinde bu konferansı toplayacaktır. Bu konferansta hazır bulunan ve oy kullanan Taraf Devletlerin üçte iki çoğunluğu tarafından kabul edilen herhangi bir değişiklik, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri tarafından kabul edilmek üzere bütün Taraf Devletlere sunulacaktır.

Bu Maddenin 1. paragrafı uyarınca kabul edilen bir değişiklik, bu Protokole Taraf Devletlerin üçte iki çoğunluğu tarafından kendi anayasal usullerine uygun olarak kabul edildiği tarihte yürürlüğe girecektir.

Değişiklikler yürürlüğe girdiği zaman, bunlar, değişikliği kabul etmiş olan Taraf Devletler bakımından bağlayıcı olacaktır, diğer Taraf Devletler (ise), bu Protokolün hükümleri ve kabul etmiş buldukları daha önceki herhangi bir değişiklik ile bağlı kalmaya devam edeceklerdir.

Madde 35

Önleme Alt Komitesinin ve ulusal önleyici mekanizmaların üyeleri, görevlerini bağımsız şekilde ifa ede-

bilmeleri için gereken türde ayrıcalık ve muafiyetlere/ (bağışıklıklara) sahip olacaklardır. Önleme Alt Komitesinin üyeleri, 13 Şubat 1946 tarihli Birleşmiş Milletlerin Ayrıcalık ve Muafiyetlerine Dair Sözleşme Madde 23 hükümleri saklı kalmak kaydıyla, (anılan) o Sözleşmenin 22. Maddesinde belirtilen ayrıcalık ve muafiyetlere sahip olacaklardır.

Madde 36

Önleme Alt Komitesi üyeleri bir Taraf Devlete ziyarette buldukları zaman, işbu Protokolün hükümlerine ve amaçlarına, ve yararlanabilecekleri ayrıcalıklara ve bağışıklıklara/(muafiyetlere) hâtel gelmeksizin: (a) Ziyaret edilen Devletin yasalarına ve düzenlemelerine saygı göstereceklerdir; (b) Tarafsızlıklarıyla ve görevlerinin uluslararası niteliği ile uyumlu olmayan herhangi bir eylemden ya da faaliyetten kaçınacaklardır.

Madde 37

1. Arapça, Çince, İngilizce, Fransızca, Rusça ve İspanyolca dillerindeki metinleri eşit derecede geçerli olan bu Protokol, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine depo edilecektir.

2. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, bu Protokolün onaylı örneklerini bütün Devletlere iletilecektir.